

REFERENDA W POLSCE

18 lutego 1996 r.

- referendum o powszechnym uwłaszczeniu obywateli
- referendum o niektórych kierunkach wykorzystania majątku państwowego

25 maja 1997 r.

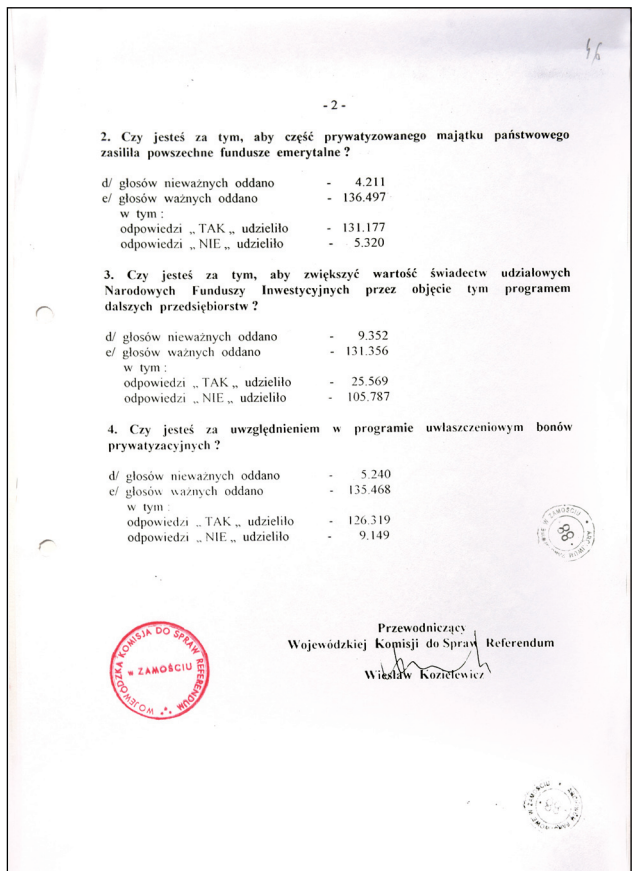
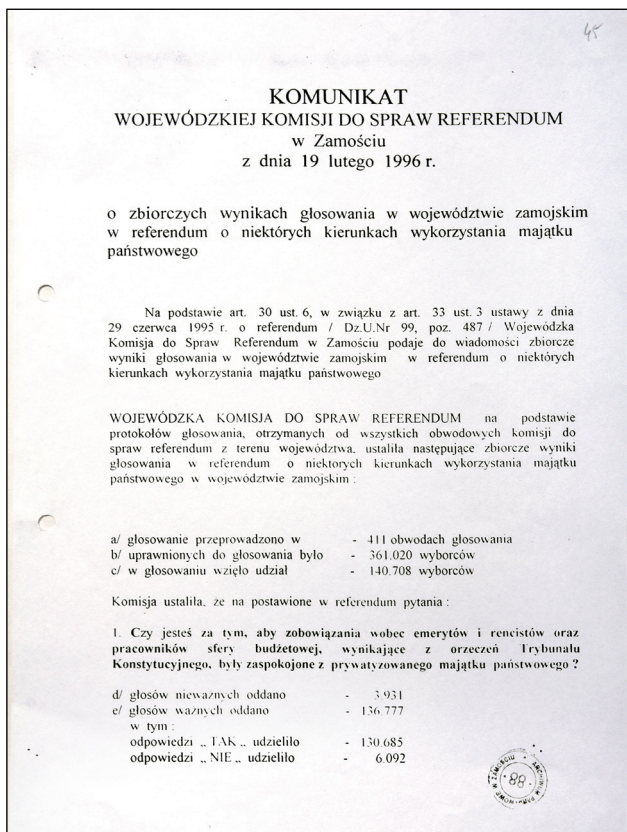
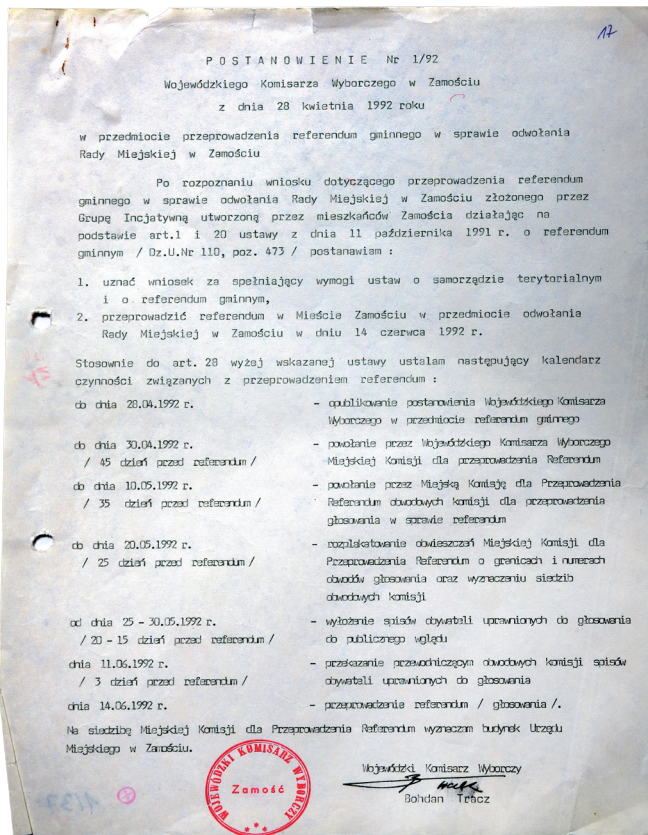
- referendum w sprawie przyjęcia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej uchwalonej przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r.

7 i 8 czerwca 2003 r.

- referendum w sprawie przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej

6 września 2015 r.

- referendum dotyczące wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu RP, utrzymania dotychczasowego sposobu finansowania partii politycznych z budżetu państwa oraz wprowadzenia zasady ogólnej rozstrzygania wątpliwości co do wykładni przepisów prawa podatkowego na korzyść podatnika

OŚRODEK INFORMATYKI
WOJEWÓDZKI BANK DANYCH
 22-400 Zamość ul. Partyzantów 3 (0-84) 39-24-09, 38-55-17
 Konto bankowe: PBI SA o Zamość nr 708498 - 9670 - 3111 - 901

Zamość 1997.04.07

Pan/i
Prezydent Miasta Zamościa
Burmistrz Miasta,
Burmistrz Miasta i Gminy,
Wójt Gminy
- wszyscy -

W związku ze zbliżającym się referendum konstytucyjnym wyznaczonym na dzień 25 maja 1997r. wzorem roku ubiegłego Ośrodek Informatyki - Wojewódzki Bank Danych w Zamościu składa Państwu ofertę sporządzenia wydruków list osób uprawnionych do udziału w referendum. Odpłatność za powyższą usługę zostanie ustalona na poziomie cen roku ubiegłego powiększonych o wskaźnik inflacji. Jednocześnie informujemy Państwa, że dla jednostek samorządowych z terenu województwa zamojskiego jedyną instytucją uprawnioną do wydruku takich list jest Ośrodek Informatyki - WBD w Zamościu.

W przypadku zainteresowania naszą ofertą prosimy o udzielenie pisemnej odpowiedzi poprzez złożenie zlecenia wykonania usługi wraz z załączoną aktualną geografią wyborczą. W związku z napiętym terminarzem przygotowań do referendum w/w zlecenia prosimy składać w nieprzekraczalnym terminie do dnia 14 kwietnia 1997r. na adres Ośrodka lub fax Urzędu Wojewódzkiego w Zamościu /0-84-39-27-15/.

Z wyrazami szacunku

Do wiadomości:

1/ Dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich UW w Zamościu
 2/ Dyrektor Delegatury Wojewódzkiej Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu

DYREKTOR
mgr Lech Szymanski

UCHWAŁA
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
 z dnia 21 kwietnia 1997 r.

w sprawie wzoru karty do głosowania w referendum konstytucyjnym zarządzonym na dzień 25 maja 1997 r.

Na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o referendum (Dz. U. Nr 99, poz. 487) Państwowa Komisja Wyborcza uchwala, co następuje:

§ 1.
 Karta do głosowania w referendum konstytucyjnym jest sporządzana według wzoru stanowiącego załącznik do niniejszej uchwały. Karta ma format A-5.

§ 2.
 Na karcie do głosowania w jej dolnej części po lewej stronie znajduje się miejsce na pieczęć obwodowej komisji do spraw referendum, a po prawej stronie - wydrukowany odcisk pieczęci Państwowej Komisji Wyborczej.

§ 3.
 Karta do głosowania jest drukowana jednostronnie na papierze koloru białego.

§ 4.
 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej
Wojciech Jędrzejowski

Referendum konstytucyjne - 1997 rok.

Ścisłe tajne !!!

Hasła inicjalizacyjne użytkowników

Użytkownik	Hasło	Wymuszenie zmiany przy pierwszym login-ie
informix	refer97kon	tak
kierop	kierop97	tak
opera1 + opera50	Hasło takie jak login	tak

Referendum konstytucyjne - 1997 rok.

Ścisłe tajne !!!

Województwo nr 48

Nr hasła	Hasło
1	yuejvadic0
2	lawjoiwocyl
3	edwinrygov2
4	fedyirwell13
5	adecvibfuc4
6	auttejceom5
7	crinjidrad6
8	dervocuvdi7
9	atchikyits8
10	disdamwego9

ZAKŁAD POLIGRAFICZNY
 22-400 ZAMOŚĆ
 ul. B. Prusa 19 telefon 23-18
 Nr konta: Bank Spółdzielczy Zamość 995566-2192-2541-1

Zamość 3-04-1997 r.

Delegatura
 Krajowego Biura Wyborczego
 w Zamościu

Składamy ofertę na wykonanie obwieszczeń, kart do głosowania w Referendum oraz wszelkich druków pomocniczych. Nadmieniamy, że jesteśmy zakwalifikowani przez Państwową Komisję Wyborczą do druku obwieszczeń i kart wyborczych. Zobowiązujemy się do terminowego i solidnego wykonania w/w druków oraz do cen ustalonych przez Państwową Komisję Wyborczą.

Z poważaniem

ZAKŁAD POLIGRAFICZNY
 22-400 Zamość
 ul. B. Prusa 19 tel. 39-23-18

PLAN PRACY
OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
Nr w
34

Data	Wykonanie czynności	Osoby odpowiedzialne
18.11.2010	1. Ustalenie wykonania zadań przez przewodniczącego	
19.11.2010	2. Liczenie kart do głosowania	Kuśmierz Stanisław Kozicka Teresa Drożek Lucyna
19.11.2010	3. Przygotowanie lokalu do przeprowadzenia wyborów	Płuta Dariusz Kozicka Teresa Kosiński Piotr Biseraś Munka Herdas Natalia Kozicka Maria Kosiński Stanisław Drożek Lucyna
21.11.2010	4. Pobranie kart do głosowania z urny przez komisję	Kuśmierz Stanisław Kozicka Teresa
21.11.2010	5. Godz. 4 ⁰⁰ rozpoczęcie pracy przez komisję w pełnym składzie	Pełny skład Komisji

Zatwierdzam:
Przewodniczący Komisji
Zakrzewski Stanisław

Plan przyjęty przez członków komisji:
1. Zakrzewski Stanisław
2. Kuśmierz Stanisław
3. Kozicka Teresa
4. Kosiński Piotr
5. Biseraś Munka
6. Płuta Dariusz
7. Herdas Natalia
8. Kozicka Maria
9. Kosiński Stanisław

REFERENDUM OGÓLNOKRAJOWE W SPRAWACH:
1) WPROWADZENIA JEDNOMANDATOWYCH OKRĘGÓW WYBORCZYCH W WYBORACH DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ;
2) UTRZYMANIA DOTYCZĄCEGO SPOSOBU FINANSOWANIA PARTII POLITYCZNYCH Z BUDŻETU PAŃSTWA;
3) WPROWADZENIA ZASADY OGÓLNEJ ROZSTRZYGANIA WĄTPLIWOŚCI CO DO WYKŁADNI PRZEPISÓW PRAWA PODATKOWEGO NA KORZYŚĆ PODATNIKA,
ZARZĄDZONE NA DZIEŃ 6 WRZEŚNIA 2015 R.

Komisarz Wyborczy w Zamościu

PROTOKÓŁ GŁOSOWANIA
NA OBSZARZE WŁAŚCIWOŚCI KOMISARZA WYBORCZEGO

Wyniki głosowania ustalono w dniu 7 września 2015 r.

Głosowanie przeprowadzono w 455 obwodach głosowania i na podstawie protokołów głosowania otrzymanych ze wszystkich obwodów Komisarz wyborczy ustalił następujące wyniki głosowania na obszarze swojej właściwości:

1	Liczba osób uprawnionych do udziału w referendum w chwili zakończenia głosowania	*	3	9	4	9	2	6
2	Liczba kart do głosowania otrzymanych przez obwodowe komisje do spraw referendum	*	2	7	3	1	2	9
3	Nie wykorzystano kart do głosowania	*	2	4	4	7	9	7
4	Liczba osób uprawnionych do udziału w referendum, którym wydano karty do głosowania	*	*	2	8	2	6	4
5	Liczba osób uprawnionych do udziału w referendum głosujących przez pełnomocnika	*	*	*	*	*	*	7
6	Liczba osób uprawnionych do udziału w referendum głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania	*	*	*	*	1	1	7
7	Liczba osób uprawnionych do udziału w referendum, którym wysłano pakiet referendalny	*	*	*	*	*	1	1
8	Liczba otrzymanych kopert zwrotnych	*	*	*	*	*	*	7
8a	Liczba kopert zwrotnych, w których nie było oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu	*	*	*	*	*	*	1
8b	Liczba kopert zwrotnych, w których oświadczenie nie było podpisane przez osobę uprawnioną do udziału w referendum	*	*	*	*	*	*	0

- 2 -

8c	Liczba kopert zwrotnych, w których nie było koperty na kartę do głosowania	*	*	*	*	*	*	0
8d	Liczba kopert zwrotnych, w których znajdowała się niezaklejona koperta na kartę do głosowania	*	*	*	*	*	*	0
8e	Liczba kopert na kartę do głosowania wrzuconych do urny	*	*	*	*	*	*	6
9	Liczba kart wyjętych z urny	*	*	2	8	2	7	0
9a	w tym liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania	*	*	*	*	*	*	6
10	Liczba kart nieważnych	*	*	*	*	*	*	7
11	Liczba kart ważnych	*	*	2	8	2	6	3
A. SPRAWA 1.								
12	Liczba głosów nieważnych	*	*	*	*	7	3	5
13	Liczba głosów ważnych	*	*	2	7	5	2	8
14a	Liczba głosów pozytywnych „Tak”	*	*	2	2	5	6	3
14b	Liczba głosów negatywnych „Nie”	*	*	*	4	9	6	5
B. SPRAWA 2.								
15	Liczba głosów nieważnych	*	*	*	*	7	3	7
16	Liczba głosów ważnych	*	*	2	7	5	2	6
17a	Liczba głosów pozytywnych „Tak”	*	*	*	4	4	6	7
17b	Liczba głosów negatywnych „Nie”	*	*	2	3	0	5	9
C. SPRAWA 3.								
18	Liczba głosów nieważnych	*	*	*	*	8	6	3
19	Liczba głosów ważnych	*	*	2	7	4	0	0
20a	Liczba głosów pozytywnych „Tak”	*	*	2	5	3	8	8
20b	Liczba głosów negatywnych „Nie”	*	*	*	2	0	1	2

- 3 -

21. *) Adnotacja o wniesieniu przez mężów zaufania uwag z wymienieniem konkretnych zarzutów; jeżeli nie ma, wpisać „brak zarzutów”:

.....

.....

.....

Protokół sporządził:
Teresa Renata Bodys
(imię i nazwisko)

Komisarz Wyborczy w Zamościu
[Podpis]
(tytuł)

*) Jeżeli nieś nie mieć się na formularzu, należy dołączyć ją do protokołu, zamieszczając to w miejscu przeznaczonym na wpisanie adnotacji.

MEDAL PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Medal wybity został w 2000 r. w Mennicy Warszawskiej z inicjatywy Państwowej Komisji Wyborczej - najwyższego organu wyborczego w Polsce, z okazji 10-lecia jej powołania. Medal zaprojektowała prof. Hanna Jelonek - obecnie Dziekan Wydziału Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Na awersie medalu znajduje się orzeł w koronie z rozpostartymi skrzydłami, pod którym napis: „Państwowa Komisja Wyborcza”. Na rewersie medalu widnieje łacińska paremia „*Iudices electionis custodes*” (*Sędziowie kustosiami wyborów*) autorstwa prof. Franciszka Longchamps de Bérrier’a - obecnie Kierownika Katedry Prawa Rzymskiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Medal o średnicy 60 mm wybito w nakładzie 300 egzemplarzy, 100 egz. w srebrze i 200 egz. w metalu.

Państwowa Komisja Wyborcza honoruje medalem osoby fizyczne i prawne za działalność na rzecz tworzenia demokratycznego prawa wyborczego oraz jego popularyzację.

Zamość, 7 lutego 2013 r. - VIII Światowy Dzień Wyborów podczas, którego Komisarz Wyborczy w Zamościu - Teresa R. Bodys odznacza Medalem PKW Otylię Młynarską-Chojnowską - Dyrektora Wydziału Organizacyjnego Urzędu Miasta Zamość, urzędnika wyborczego.

MEDALEM PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ „*Iudices electionis custodes*”

w latach 2000 - 2016 z terenu działania Komisarza Wyborczego w Zamościu uhonorowani zostali:

2000 r.

Bohdan TRACZ - Komisarz Wyborczy w Zamościu

Anna CHRZAN - Dyrektor Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu

2007 r.

Halina WAL - główny specjalista w Delegaturze Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu

2013 r.

Otylia MŁYNARSKA-CHOJNOWSKA - Dyrektor Wydziału Organizacyjnego Urzędu Miasta Zamość, urzędnik wyborczy

2014 r.

Stanisław PAWENZKA - Naczelnik Wydziału Spraw Organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Józefowie, urzędnik wyborczy

Teresa SZYMANIK - inspektor w Urzędzie Miejskim w Tarnogrodzie, urzędnik wyborczy

Małgorzata TRZECIAK - Zastępca Naczelnika Wydziału Administracyjnego Urzędu Miasta Tomaszów Lubelski, urzędnik wyborczy

2015 r.

Jerzy KARWOWSKI - główny specjalista w Delegaturze Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu

Bogdan KOWALIK - Sekretarz Miasta Biłgoraj, urzędnik wyborczy

Andrzej PAWLUK vel KIRYCZUK - inspektor w Urzędzie Miasta Hrubieszów, urzędnik wyborczy

Żanetta SOWA - główny specjalista w Delegaturze Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu

2016 r.

Alina DERYŁO - Sekretarz Gminy Potok Górny, urzędnik wyborczy

Barbara HERDA - inspektor w Urzędzie Gminy Tomaszów Lubelski, urzędnik wyborczy

Stanisław HULAK - informatyk w Delegaturze Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu

Regina JABŁOŃSKA - inspektor w Urzędzie Gminy Dołhobyczów, urzędnik wyborczy

Maria JAROSZ - Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Bełżcu, urzędnik wyborczy

Piotr KRZYCH - inspektor w Urzędzie Miasta i Gminy Lubycza Królewska, urzędnik wyborczy

Grażyna KRZYWIŃSKA - inspektor w Urzędzie Gminy Horodło, urzędnik wyborczy

Maria LOC - OCZKOŚ - Sekretarz Miasta i Gminy Szczepleszyn, urzędnik wyborczy

Zdzisława MARYŃCZAK - inspektor w Urzędzie Gminy Jarczów, urzędnik wyborczy

Halina STUDNICKA - Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Zwierzyniec

Helena SZKAŁUBA - Zastępca Wójta Gminy Łabunie, urzędnik wyborczy

Adam WLAŻ - Sekretarz Gminy Byszcz, urzędnik wyborczy

Marcin ZAMOYSKI - Prezydent Miasta Zamość w latach 1990 - 1992, 2002 - 2014

Teresa Renata BODYS - Komisarz Wyborczy w Zamościu

Wiesław Koziół - Zastępca Przewodniczącego PKW odznacza:
 Żanettę Sowę i Jerzego Karwowskiego
 - pracowników Delegatury KBW w Zamściu,
 Bogdana Kowalika - Sekretarza Miasta Biłgoraj,
 urzędnika wyborczego,
 Andrzeja Pawluka vel Kiryczuk - inspektora
 w Urzędzie Miasta Hrubieszów, urzędnika
 wyborczego,

Halinę Studnicką - Zastępcę Burmistrza Miasta
 i Gminy Zwierzyniec, urzędnika wyborczego,

Stanisława Hulaka - pracownika Delegatury KBW
 w Zamościu,

Odznaczeni podczas uroczystości XI Światowego Dnia
 Wyborów w Zamościu, 4 lutego 2016 r.

Wiesław Kozielowicz - Zastępca Przewodniczącego PKW
odznacza:
Marcina Zamoyskiego - Prezydenta m. Zamość w latach:
1990 -1992, 2002 - 2014.

Teresę Renatę Bodys - Komisarza Wyborczego w Zamościu.

Komisarz Wyborczy w Zamościu - Teresa R. Bodys
odznacza: Marię Loc-Oczkoś - Sekretarza Miasta
i Gminy Szczepieszyn, urzędnika wyborczego.

INFORMACJA EDUKACJA WYBORCZA

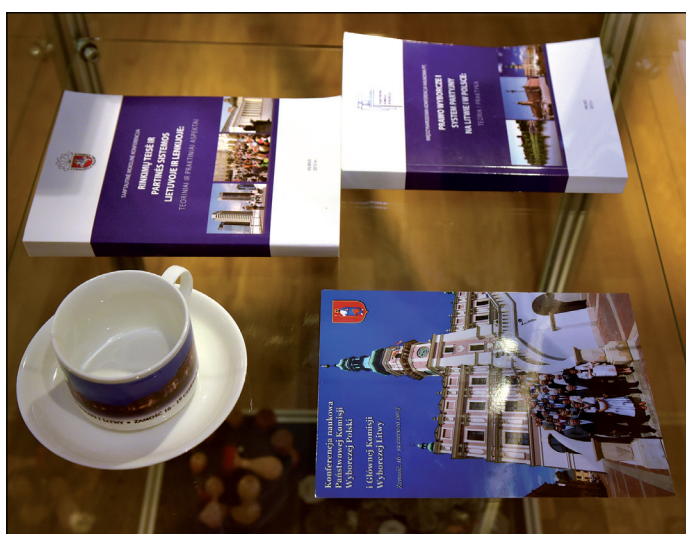

Fragmenty z ekspozycji.

Ks. dr hab. Czesław Galek i dr Bogdan Szyszka.

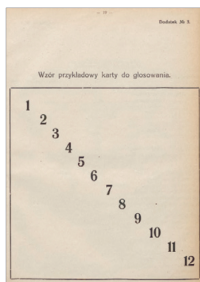
Zamość. Wystawa ukazująca 25 lat demokratycznych wyborów w Polsce

Wybory w Arsenale

Liczydła, maszyny do pisania, karty do głosowania sprzed wielu lat, unikalna księga magistratu, protokoły wszystkich wyborów w wolnej Polsce – to tylko część eksponatów, które można będzie zobaczyć na wystawie „Wybory dawniej i dziś” w muzealnych wnętrzach zamojskiego Arsenalu.

Ekspozycja, która zostanie otwarta 10 maja (godz. 14), ma podsumować ćwierć wieku demokratycznych zmian w Polsce. Rozpoczęły się wraz z uchwaleniem przez Sejm ordynacji wyborczej do rad gmin (8 marca 1990 r.). Jesienią 1990 r. **Lech Wałęsa** został wybrany w demokratycznych wyborach pierwszym prezydentem RP, a w czerwcu 1991 r. została uchwalona ordynacja wyborcza do Sejmu. Miesiąc później powołano Państwową Komisję Wyborczą, niezależny organ, który stał się symbolem demokratycznej transformacji w naszym kraju.

– Wystawa będzie opowiadała o historii wyborów, ich skutkach i osiągnięciach. Przez pryzmat dokumentacji wyborczej – nieznanej dla przeciętnego obywatela – można będzie zobaczyć, jak przez 25 lat wybieraliśmy, na kogo oddawaliśmy głosy, zwłaszcza w naszym regionie, oraz w jaki sposób te głosy były liczone i przekazywane do PKW. Jak przekładały się potem na realną władzę – mówi **Teresa Renata Bodys**, komisarz wyborczy w Zamościu, także inicjator przedsięwzięcia. Ekspozycja podzielona będzie tematycznie na wybory:

Karta wyborcza z okresu międzywojennego.

prezydenta RP, samorządowe, do Sejmu i Senatu oraz do Parlamentu Europejskiego.

Zaprezentowane zostaną m.in. księga zamojskiego magistratu z 1922 r., karta wyborcza z okresu międzywojennego, drewniane liczydła, maszyny do pisania, sumatory (maszyny liczące do dziesięciu miejsc po przecinku) czy jedyna w Polsce, a powstała właśnie w Zamościu, kolekcja plakatów wyborczych. Ciekawostką będzie też przezroczysta urna (pojawia się w najbliższych wyborach).

– Wystawa skierowana jest do osób, które są już wyborcami, i do tych, którzy jeszcze nie wkroczyli w dorosłe życie. Będzie lekcją historii, okazją do refleksji i wspomnień, a także edukacją wyborczą – podkreśla **Teresa Renata Bodys**.

Teresa Renata Bodys.

Na uroczystym otwarciu obecni będą m.in. byli przewodniczący PKW, także sędziowie Trybunału Konstytucyjnego: **Ferdynand Rymarz** (1998-2010) i **Stefan Jaworski** (2010-2014), a także obecny szef PKW **Wojciech Hemmiński**.

Wystawę, którą zwieńczy wydanie katalogu, można będzie oglądać do końca czerwca.

Sumator (maszyna licząca do dziesięciu miejsc po przecinku).

25 lat wyborów demokratycznych – wystawa w zamojskim Arsenale

Przezroczysta urna

■ „Każdy obywatel głosuje, bo tak mu każe powaga chwili, obowiązek obywatelski i dobro Rzeczypospolitej!” – takie hasło z obwieszczenia wyborczego zachęcało do udziału w wyborach do Sejmu w listopadzie 1938 r.

Obok plakatu, na sąsiedniej ścianie zawieszony jest podpisany przez naczelnika państwa **Józefa Piłsudskiego** dekret o wyborach do Sejmu Ustawodawczego, wyznaczonych na 26 stycznia 1919 r. W okręgu obejmującym powiat zamojski o mandat ubiegali się kandydaci z listy Polskiego Stronnictwa Ludowego, Rady Robotniczo-Włościańskiej, Żydowskiego Komitetu Wyborczego oraz Związku Ortodoksów.

Od tych eksponatów zaczyna się wędrowka po wystawie „Wybory dawniej i dziś” w muzealnych wnętrzach zamojskiego Arsenalu. Inicjatorem przedsięwzięcia jest sędzia **Teresa Renata Bodys**, komisarz wyborczy w Zamościu.

Ekspozycja opowiada o historii wyborów, ich wynikach, pokazując, jak kiedyś były oddawane i liczone głosy, w jaki sposób protokolowane i przekazywane do Państwowej Komisji Wyborczej.

Można zobaczyć też drewniane liczydła, maszyny do pisania, sumatory – maszyny liczące do dziesięciu miejsc po przecinku, pieczęcie i wizytówki wyborcze oraz najnowszą (takie będą obowiązywały w najbliższych wyborach) przezroczystą urnę wyborczą.

Ekspozycja podzielona jest tematycznie na wybory: prezydenta RP, samorządowe, do Sejmu i Senatu oraz do Parlamentu Europejskiego.

Można zobaczyć, jak przez ostatnie 25 lat wybieraliśmy, na kogo oddawaliśmy głosy w naszym regionie. Są na przy-

kład protokoły potwierdzające wybór ostatniego ordynata, **Jana Tomasza Zamojskiego**, na senatora RP (w 1991 r.) i jego zgłoszenie do kolejnych wyborów, są też pełne listy parlamentarzystów wybranych w naszym okręgu.

Na wystawie przedstawiono również dokumenty pokazujące, jak mieszkańcy Zamojszczyzny głosowali w wyborach prezydenckich, oraz portrety ich zwycięzców: **Lecha Wałęsy** (1990 r.), **Aleksandra Kwaśniewskiego** (1995 i 2000 r.), **Lecha Kaczyńskiego** (2005 r.), **Bronisława Komorowskiego** (2010 r.) i **Andrzeja Dudy** (2015 r.).

Ekspozycję można oglądać do końca czerwca.

Tekst i fot. her

Takie urny będą obowiązywały w najbliższych wyborach.

25 lat wolnych wyborów

Studentów PWSZ po wystawie oprowadzała Teresa Bodys, Komisarz Wyborczy w Zamościu.

ZAMOŚĆ

W październiku 1991 roku odbyły się w Polsce pierwsze po II wojnie światowej w pełni wolne i równe wybory parlamentarne. Warto wybrać się do Muzeum Fortyfikacji i Broni Arsenał w Zamościu, by dowiedzieć się jak wyglądały wybory dawniej i dziś.

Wystawa „Wybory dawniej i dziś” została przygotowana przez Teresę Renatę Bodys, Komisarza Wyborczego w Zamościu, pracowników zamojskiej delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu na czele z dyrektorem Anną Chrzan oraz przez Archiwum Państwowe w Zamościu.

Na wystawie ukazane są archiwalia pochodzące ze zbiorów m.in. Krajowego Biura Wyborczego, Archiwum Państwowego w Zamościu, Muzeum Zamojskiego oraz udostępnione przez osoby prywatne. Można zobaczyć np. obwieszczenia i plakaty wyborcze, protokoły z wyborów, pieczęcie, zdjęcia, a także maszyny i przybory pomocnicze przy przeprowadzaniu wyborów. Dowiemy się, jak wybieraliśmy się 25 lat, na kogo głosowaliśmy i jak te głosy były liczone

i przekazywane do Państwowej Komisji Wyborczej. Prezentowane są również ostatnie wyborcze nowinki – nowe, przezroczyste urny wyborcze, które muszą być stosowane w lokalach od 1 lipca br. Ekspozycja podzielona jest na kilka części ukazujących: wybory prezydenta RP do Sejmu i Senatu, wybory do Parlamentu Europejskiego, referenda, a także wybory samorządowe.

W ubiegłym tygodniu wystawę zwiedzili studenci politologii Państwowej Wyższej Szkoły Zamojskiej w Zamościu ze swoim wykładowcą dr. Kazimierzem Chrzanowskim. O wyborczych eksponatach opowiadała im sędzia T. Bodys, Komisarz Wyborczy w Zamościu.

Jedną z ciekawostek jest księga magistralna z informacjami o wyborach od 1918 r. Ta księga po raz pierwszy prezentowana jest szerszemu gronu. Warto też zwrócić uwagę na sumator, urządzenie, o istnieniu którego zapewne niewiele osób wie, czy na liczydło – kiedyś powszechne, a dziś już prawie zupełnie zapomniane. Interesujące są także dokumenty wyborcze związane ze zgłaszaniem kandydatów, np. Jana Zamojskiego, ostatniego ordynata – opowiada T. Bodys, Komisarz Wyborczy w Zamościu.

Ekspozycję w „Arsenale” można będzie zwiedzać do końca czerwca.

ZN

TĘ WYSTAWĘ WYBORCZĄ KONIECZNIE TRZEBA ZOBACZYĆ!

Przewodniczący PKW Wojciech Hermeliński – mówił m.in. o potrzebie zmian prawa wyborczego.

Lokal Wyborczy z przełomu lat 80-tych i 90-tych.

Przez ponad ćwierć wieku byłem obserwatorem wyborów przeprowadzanych przez Delegaturę Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu, któremu odkaż pamięć przewodniczący Dyrektor Anna Chrzan.

Każde wybory od tych do parlamentu do wyborów samorządowych czy uzupełniających zawsze były bardzo dużym przedsięwzięciem logistycznym. Nad popularnie mówiąc „liczeniem głosów” czuwała w Zamościu Dyrektor Anna Chrzan ze znakomitą zespołem, m.in. Halina Wal, Zannetta Sowa, Jerzym Karwowskim, Wojciechem Hulakiem i Markiem Tatarskim z zespołem.

Niemal zawsze z pracownikami Delegatury KBW w Zamościu swoje obowiązki dziennikarskie kończyłem w ostatnim dniu ich pracy, np. o czwartę nad ranem, by już o szóstej rano wyniki z Okręgu Zamojskiego podać na antenie Radia Lublin w pierwszym serwisie informacyjnym. Pół biedy, kiedy do Delegatury KBW w Zamościu wpływały poprawnie policzone i wypełnione protokoły z terenu, gorzej gdy w „terenach” liczenie głosów trzeba było powtórzyć od nowa, wówczas ogłoszenie wyników następowało z opóźnieniem.

W jaki sposób głosowano na przestrzeni ostatnich lat na Zamojszczyźnie i w Polsce i kogo wybierano można zobaczyć do 30 czerwca 2016 r. w zamojskim muzeum ARSE-

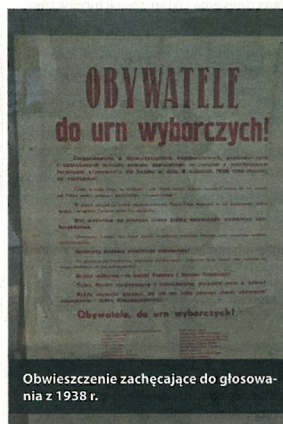
NAŁ. Na wystawie pt. „Wybory Dawniej i Dziś”. Wystawa została zorganizowana z okazji 25-lecia demokratycznych wyborów w Polsce przez Komisarza Wyborczego Panią Sędzię Teresę Bodys i Delegaturę KBW w Zamościu. Na otwarcie wystawy przybyli goście z Warszawy: Przewodniczący PKW – Wojciech Hermeliński, Szef KBW – Beata Tokaj, Dyrektor Zespołu Prezydialnego KBW – Marian Dziegielewski.

To znakomita lekcja historii mówi Zosia z III klasy gimnazjum w Skierbszowie. Moim zdaniem wystawę powinni zwiedzić inni uczniowie z Zamojszczyzny, bo o wyborach trzeba wiedzieć jak najwięcej.

Funkcję Komisarza Wyborczego w Zamościu przez wiele lat pełnił Prezes Sądu Okręgowego w Zamościu sędzia Bohdan Tracz, a przewodniczącym kolejnych Okręgowych Komisji w Zamościu był sędzia Wiesław Kozielewicz, obecnie sędzia Sądu Najwyższego. Sędzia Tracz jest aktualnie sędzią Sądu Apelacyjnego w Lublinie. Obaj panowie czuwać nad prawidłowym przebiegiem wszystkich wyborów. Od 2008 r. funkcję Komisarza Wyborczego pełni sędzia Sądu Okręgowego w Zamościu Teresa Bodys.

Po zgłoszeniu udziału w wystawie przewodnikami po niej będą pracownicy Delegatury KBW w Zamościu, tel. 84 638-47-03.

tekst i foto Marian Zacharczuk

Obwieszczenie zachęcające do głosowania z 1938 r.

Jeden z najstarszych eksponatów na wystawie – Obwieszczenie z wyborów do Sejmu Ustawodawczego z 1919 r.

Zaproszeni goście – m.in.: Przewodniczący PKW Wojciech Hermeliński, Szef KBW Beata Tokaj, Dyrektor Zespołu Prezydialnego Marian Dziegielewski.

Moment wyjmowania z urny przezroczystej kart z opiniami zwiedzających wystawę *Wybory Dawniej i Dziś*.

Prace podczas organizacji
i aranżacji wystawy
Wybory Dawniej i Dziś.

Album *Wybory Dawniej i Dziś* wydany został z budżetu:

Krajowego Biura Wyborczego

przy wsparciu finansowym:

Miasta Zamość

Gminy Zamość

Miasta Biłgoraj

Miasta Hrubieszów

Miasta i Gminy
Krasnobród

Miasta i Gminy
Tomaszów Lubelski

Miasta i Gminy
Zwierzyniec

Miasta i Gminy
Szczepieszyń

SPIS TREŚCI:

1. <i>Rok 2016 ma szczególne znaczenie...</i> - Teresa Renata Bodys.	5
2. <i>Iudices electionis custodes</i> - Wojciech Hermeliński.	9
3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i Kodeks wyborczy jako źródło prawa wyborczego.	13
4. Wybory dawniej.	25
5. Organy wyborcze w polskim porządku prawnym.	53
6. Stałe organy wyborcze.	55
7. Państwowa Komisja Wyborcza.	57
8. Komisarze Wyborczy w Zamościu.	59
9. Organy wykonawcze - Krajowe Biuro Wyborcze.	64
10. Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.	68
11. Wybory do Parlamentu Europejskiego.	79
12. Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.	89
13. Wybory organów samorządu terytorialnego.	113
14. Prezydenci miasta Zamość.	127
15. Referenda w Polsce.	128
16. Medal Państwowej Komisji Wyborczej.	132
17. Informacja, edukacja wyborcza.	136